

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради ID 15598
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії: Гаврилюк Ольга Романівна, 1999 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2020 році Національний університет «Острозька академія» за спеціальністю: 035 Філологія, спеціалізація – 035.01 українська мова та література. Працює: навчання в аспірантурі Національного університету «Острозька академія».

Виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Філологія».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Національного університету «Острозька академія» Міністерства освіти та науки України, м. Острог від 29 червня 2026 року № 78, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – Вісич Олександри Андріївни, доктора філологічних наук, професора, професора кафедри української мови і літератури Національного університету «Острозька академія».

Рецензентів –

Пухонської Оксани Ярославівни, доктора філологічних наук, доцента, професора кафедри української мови і літератури Національного університету «Острозька академія».

Янковської Жанни Олександрівни, доктора філологічних наук, професора, професора кафедри філософії та культурного менеджменту Національного університету «Острозька академія».

Офіційних опонентів –

Вишницької Юлії Василівни, доктора філологічних наук, доцента, доцента кафедри світової літератури Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Крупки Мирослави Анатоліївни, кандидата філологічних наук, доцента, доцента кафедри української та зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету.

на засіданні 25 серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки Гаврилюк Ользі Романівні на підставі публічного захисту дисертації «Дискурс буттєвісного вкорінення в “урізькому циклі” прози Галини Пагутяк» за спеціальністю 035 Філологія.

Дисертацію виконано у Національному університеті «Острозька академія» Міністерства освіти та науки України, м. Острог.

Науковий керівник: Кочерга Світлана Олексіївна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови і літератури Національного університету «Острозька академія».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація виконана державною мовою. Робота містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, що мають істотне значення для розвитку галузі філологічних наук, а саме:

вперше:

- здійснено цілісну концептуалізацію дискурсу буттєвісного вкорінення в малій та

великій прозі письменниці, визначено його роль як чинника збереження індивідуальної та національної ідентичності в ситуаціях екзистенційних криз;

- обґрунтовано геопоетичний статус топосу Урожа як складної гетеротопії та сакрального онтологічного центру; доведено, що художній простір у текстах авторки є активним суб'єктом, який визначає межі самоідентифікації героїв та постає мірилом автентичності їхнього існування;

- переосмислено міфопоетичну парадигму творчості Г. Пагутяк (зокрема образи заложних мерців, опирів-дводушників) у антропологічному вимірі; запропоновано інтерпретацію фольклорно-демонологічних елементів як художніх засобів метафоризації внутрішнього відчуження, роздвоєності та екзистенційного вибору особистості між інстинктивним началом та власною волею;

- увиразнено текстову роль образів Книги та Книжника, доведено функцію фігури Скриптора/Хроніста у структуруванні зовнішнього хаосу завдяки фіксації колективної пам'яті, що забезпечує тривалість буття спільноти;

- схарактеризовано авторську концепцію філософії мандрівництва на прикладі архетипу Мандрівника (*Homo viator*). Цей образ постає вираженням індивідуального досвіду особистості, спрямованого на формування самоідентифікації та свідоме вкорінення через інтелектуальне й екзистенційне пізнання світу;

- досліджено художню специфіку знекорінення особистості; проаналізовано, як війна та масова еміграція, спричиняючи насильницьке вигнання з рідного соціокультурного простору, призводять до психологічного зламу персонажів і руйнують їхні процеси самоосмислення.

За змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

Здобувачка опублікувала 5 наукових статей, серед яких 1 опубліковано у виданні, індексованому в наукометричній базі даних «Scopus». Також за темою роботи оприлюднено 2 додаткових публікації.

Зараховані статті за темою дисертації згідно з вимогами пунктів 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року містять обґрунтування отриманих наукових результатів відповідно до мети статті (поставленого завдання) та висновків. Всі наукові праці опубліковано в різних випусках (номерах) наукових видань, більшість мають активний ідентифікатор DOI (Digital Object Identifier):

1. Гаврилюк, О. (2020). Інтелектуальна поетика Галини Пагутяк (на прикладі діалогії «Писар Східних Воріт Притулку», «Писар Західних Воріт Притулку»). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*, 11, 135–145.

2. Гаврилюк, О. (2024). Архітектоніка втрачених місць: символіка порожніх будинків у творі Г. Пагутяк «Захід сонця в Урожі». *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*, 22(90), 100–104.
[https://doi.org/10.25264/2519-2558-2024-22\(90\)-100-104](https://doi.org/10.25264/2519-2558-2024-22(90)-100-104)

3. Гаврилюк, О. (2023). Екзистенціал дому у повісті Галини Пагутяк «Гірчичне зерно». *Закарпатські філологічні студії*, 30, 269–274.

<https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.30.50>

4. Мініч, Л., & Гаврилюк, О. (2024). Бінарні концепти «світло-темрява» у повісті Галини Пагутяк «Пан у чорному костюмі з блискучими гудзиками». *Folium*, 4, 223–227. <https://doi.org/10.32782/folium/2024.4.33>

5. Kocherga, S., & Havryliuk, O. (2026). Between loneliness and selfhood: Dimensions of existential rootedness in H. Pahutyak's *Sunset in Uriz*. *Alfred Nobel University Journal of Philology*, 1(31), 51–65. <https://doi.org/10.32342/anuJPh.2026.31.4>

6. Гаврилюк, О. (2020). Моделювання художнього простору в романі-диалогії Галини Пагутяк «Писар Східних Воріт Притулку», «Писар Західних Воріт Притулку». *Геопоетичні студії*, 5, 16–26.

7. Кочерга, С., & Гаврилюк, О. (2021). Сакральний простір у диалогії Г. Пагутяк «Писар Східних Воріт Притулку. Писар Західних Воріт Притулку». *Молодий вчений*, 5(93), 231–236. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-5-93-44>

У дискусії взяли участь голова ради (Вісич О. А.), рецензенти (Пухонська О. Я., Янковська Ж. О.), офіційні опоненти (Вишницька Ю. В., Крупка М. А.) та висловили зауваження:

1. Теоретико-методологічна основа дисертації потребує ґрунтовнішого опертя на фундаментальні праці, а не на дотичні чи вторинні розвідки. Зокрема, варто ширше залучати роботи літературознавців і філософів, які заклали фундамент осмислюваних у дослідженні категорій у вітчизняній науці.
2. Подекуди в тексті спостерігаються побіжні згадки концепцій мислителів та письменників, не підкріплені прямими покликаннями на першоджерела, або ж таке цитування здійснюється опосередковано – через вторинні наукові розвідки, що знижує аналітичну вагу аргументації.
3. Стратегія вибору текстів для дослідження, зокрема залучених для діахронного аналізу розвитку явища вкорінення в українському соціокультурному контексті, потребує чіткішого методологічного обґрунтування. Наразі бракує аргументації, чому для підкріплення тез обрано саме ці твори, тоді як інші, не менш релевантні, упущено.
4. Задля забезпечення повноти емпіричної бази та репрезентативності ідіостилю Г. Пагутяк варто було б окреслити масив тих творів, що не були залучені до основного аналізу, але містять суголосні концепції. Це дозволить масштабніше проілюструвати домінантні вектори авторського письма.
5. Варто звернути увагу на потребу глибшого обґрунтування ключових теоретичних підвалин дослідження та надання чітких дефініцій таким поняттям, як «вкорінення», «знекорінення», «викорінення», «неприналежність», «безґрунтарство». Також доцільно уникати неаргументованого терміновикористання, зокрема надмірного послуговування словом «концепт» без належної методологічної бази.
6. Зважаючи на онтологічну специфіку проблеми, варто уникати надмірної метафоризації. Аналіз духовних та екзистенційних аспектів має спиратися на чітку міждисциплінарну (філософську чи теологічну) основу із ширшим залученням праць українських філософів для розкриття територіальних і ментальних особливостей простору.
7. У дослідженні спостерігається певна смислова плутанина в оперуванні категоріями «Інший» та «Інакший». Специфіку цих понять та маркери їхньої диференціації необхідно виразно розмежувати в контексті дихотомії «Свій – Чужий», особливо під час аналізу специфічних персонажів (як-от чужинців чи опирів).

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Гаврилюк Ользі Романівні ступінь доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

(підпис)

Олександра ВІСИЧ

ПІДПИС
ПІДТВЕРДЖУЮ
НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ
КАДРІВ НАУ "ОА"

Вісник О. А.

